

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
-vastuualue

16.11.2020

Kuopion kaupunki
Perusturva- ja terveyslautakunta
PL 22
70101 Kuopio

Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelumaksun omavastuuosuuden määräytyminen

Aluehallintovirastossa on valvontana vireillä 27.06.2019 saapuneessa kantelukirjeessä ilmaistu epäkohta koskien Kuopion kaupungin vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen omavastuutaksoja. Kantelukirjeessä on moitittu Kuopion kaupungin vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen omavastuutaksojen määräytymistä, koska se kantelijoiden mukaan asettaa vammaiset ihmiset eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin kuntalaisiin. Kuopion kaupungin julkisessa liikenteessä on käytössä vyöhykeperusteiset maksut. Kuopion kaupunkia on kuultu ja aluehallintovirasto on harkinnut määräyksen antamista asiassa.

Aluehallintoviraston ohjaus

Sovellettavat säädökset

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 1 §:n mukaan vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun ohella kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaispalvelulain 14 §:n mukaan mainitun lain mukaisista palveluista voidaan periä maksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) säädetään.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
PL 50, 50101 Mikkelä

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14
Kuopio

Vammaispalvelulain 14 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen (HE 219/1986 vp) mukaan kuljetuspalveluista voidaan periä vammaisten henkilöiden osalta yleisten kulkuvälineiden käyttämisestä vastaavat maksut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 1 §:n mukaan kunnallisista sosiaali- ja terveystalvakuista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksu voidaan periä henkilön maksukyvyn mukaan.

Mainitun lain 2 §:n 1 momentin mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää palvelusta perittävän maksun enimmäismäärä ja maksu määräytyväksi maksukyvyn mukaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (asiakasmaksuasetus) 6 §:n mukaan vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuista vaikeavammaisille järjestettävistä kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun omavastuuosuus

Aluehallintovirastoon saapuneen selityksen mukaan Kuopion kaupunki perustelee yhtenäistä hinnoittelua sillä, että alue on laaja ja julkista liikennettä on eri alueilla eri tavoin käytettävissä. Kuopion kaupungin julkisessa liikenteessä on käytössä vyöhykeperusteinen maksu, mutta se ei ulotu koko Kuopion kaupungin alueelle. Yhtenäinen omavastuuotaksa vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain kuljetuspalveluissa on Kuopion kaupungin näkemyksen mukaan tasapuolinen kaikille kuljetuspalveluasiakkaille ja selkeä palvelujen käyttäjän, taksiautoilijoiden ja Kuopion kaupungin seurannan kannalta.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 2020:20 todennut, että asiakasmaksuasetuksen 6 §:stä ilmenee, että pääsäännön mukaan vaikeavammaisten kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että asetuksen säännöksen loppuosa, jonka mukaan maksu voi olla edellä mainittuun maksuun verrattavissa oleva kohtuullinen maksu, tulee sovellettavaksi lähinnä silloin, kun paikkakunnalla ei ole sellaista julkista liikennettä, jonka maksuja voitaisiin käyttää perusteena asiakasmaksujen enimmäismäärälle. Vaikeavammaisille henkilöille järjestettävistä yksittäisistä kuljetuspalvelumatkoista voidaan siten yleispäätöksellä päättää perittäväksi enintään paikkakunnan julkisen liikenteen kertalipun hintaa vastaava maksu.

Korkein hallinto-oikeus on pitänyt lainvastaisena päätöstä, jonka mukaan vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuista vaikeavammaisille järjestettävistä kuljetuspalveluista oli peritty edelleen maksu Matkahuollon vuoden 2014 hinnaston kertalippujen hintojen perusteella, koska linja-automatkojen hinnat olivat kunnassa 1.7.2016 alkaen määräytyneet vyöhykejaon perusteella Waltti-korttijärjestelmässä ja koska uuden järjestelmän mukaiset lippujen hinnat olivat osittain edullisempia kuin aiemmat kertalippujen hinnat. Asiassa on ollut ratkaistavana, voidaanko näin määräytyviä maksuja pitää sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista annetun asetuksen 6 §:n mukaisina.

Korkein hallinto-oikeus on edellä mainituilla perusteilla päättänyt kumota kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen, jonka mukaan vaikeavammaisten kuljetuspalvelun omavastuuna peritään edelleen Matkahuollon hinnaston mukainen kilometrien mukaan määräytyvä kertalipun hinta, koska se on lainvastainen.

Kuopion vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen omavastuuosuuksien määräytyminen toteutuu vastaavilla perusteilla kuin edellä mainitun KHO:n päätöksen kunnassa eli omavastuuosuudet on määritetty kilometriperusteisesti eikä vyöhykejaon mukaan.

Näillä perusteilla aluehallintovirasto pitää sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain että vammaispalvelulain vastaisena menettelynä sitä, että vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen omavastuuosuus määräytyy kilometriperusteisesti riippumatta asiakkaan asuinpaikasta.

Ratkaisu

Aluehallintovirasto katsoo tässä vaiheessa riittäväksi saattaa edellä esitetty KHO:n ratkaisussa esitetty lain tulkinta Kuopion kaupungin tietoon. Aluehallintovirasto ohjaa Kuopion kaupunkia muuttamaan vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen omavastuuosuudet lain mukaisiksi.

Aluehallintovirasto velvoittaa Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunnan antamaan 29.1.2021 mennessä selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin Kuopion kaupunki on annetun ohjauksen perusteella ryhtynyt.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentin perusteella voi hakea valittamalla muutosta.

Lisätiedot	Lisätietoja asiassa antaa sosiaalihuollon ylitarkastaja Anu Hyppönen, anu.hypponen@avi.fi, 029 501 6800/vaihde	
	Sosiaalihuoltoyksikön päällikkö	Satu Syrjälä
	Sosiaalihuollon ylitarkastaja	Anu Hyppönen
Tiedoksi	Kantelijat	
Suoritemaksu	Päätös on maksuton	

Tämä asiakirja ISAVI/5332/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/5332/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hyppönen Anu 16.11.2020 15:28

Ratkaisija Syrjälä Satu 16.11.2020 15:27